



PROCURATURA REPUBLICII MOLDOVA

PROCURATURA GENERALĂ

mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 73, MD-2001, Tel.: /373 22/ 828 373

www.procuratura.md / e-mail: proc-gen@procuratura.md

20.02.2025 nr.4-1d/25-95

Ministerul Justiției

Copie: **Cancelaria de Stat**
(la nr. 18-69-1337)

Procuratura Generală a examinat proiectul de lege *pentru modificarea unor acte normative (unele aspecte organizatorice privind comisiile de evaluare externă a judecătorilor și procurorilor)* (număr unic 68/MJ.2025) remis spre avizare.

Apreciind conținutul proiectului prin prisma principiilor activității de legiferare prevăzute la art. 3 din Legea nr. 100/2017 privind actele normative, în limita domeniului de competență al Procuraturii Generale, expunem *infra* următoarele obiecții și propuneri:

1. La Articolul I- Legea nr. 65/2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și a candidaților la funcția de judecător

1.1. La punctul 1, autorul propune modificarea articolului 6 alin. (8) în sensul echivalării cuantumului indemnizației membrilor naționali ai Comisiei de evaluare cu dublul salariului unui judecător al Curții Supreme de Justiție (CSJ) care a promovat evaluarea externă.

Modificările propuse vor mări considerabil cuantumul indemnizației lunare a membrilor naționali ai Comisiei, de la 73.740 lei (12,29 x 3000 lei, valoarea de referință) la 110.610 lei (12,29 x 4500 lei, valoarea de referință).

Astfel, în nota de fundamentare privind modificările propuse la capitolul referitor la remunerarea membrilor comisiilor de evaluare, se argumentează că:

„Odată cu reformarea Curții Supreme de Justiție, Anexa nr. 4 la Legea nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar a fost modificată, astfel încât judecătorii Curții Supreme de Justiție primesc același salariu, indiferent de vechimea în muncă. Drept urmare, raportarea indemnizației membrilor naționali ai Comisiei de evaluare a judecătorilor la „salariul de bază al judecătorului Curții Supreme de Justiție cu vechime de peste 16 ani” nu mai este actuală. În această ordine de idei, se consideră că membrii naționali ai celor două comisii de evaluare ar trebui să primească o indemnizație proporțională cu volumul de lucru (care s-a dublat), dar și raportată la salariul judecătorului Curții Supreme de Justiție care a promovat evaluarea externă a integrității etice și financiare”.

Prin urmare, autorul indică că modificarea este necesară din următoarele motive:

- Au intervenit modificări la Legea nr. 270/2018 (Anexa nr. 4), iar judecătorii CSJ nu mai au salariul diferențiat în funcție de vechime, ci primesc același salariu.

- Mărimea indemnizației trebuie să fie proporțională cu volumul de lucru, care s-a dublat.

Pe de altă parte, proiectul propune constituirea unui complet de evaluare suplimentar pentru fiecare comisie de evaluare și, respectiv, mărirea numărului de

membri în fiecare comisie de la 6 la 9, în scopul gestionării adecvate a volumului de lucru mărit, având în vedere extinderea competențelor celor două comisii, care preiau o parte din competențele comisiei create prin Legea nr. 26/2022 privind măsurile pentru selectarea candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor.

În acest context, considerăm că mărirea cuantumului indemnizației lunare pentru membrii naționali, aproape dublu, concomitent cu mărirea numărului de membri în comisie, nu este rezonabilă și nici justificată.

Fiind doar în prezența unei neconcordanțe între art.6 alin.(8) din Legea nr.65/2023 și art.4 alin.(8) din Legea nr.252/2023, soluția ce se impune este de a exclude textul „cu vechime în muncă în funcția de judecător de peste 16 ani” (raportare care „nu mai este actuală”) de la art.6 alin.(8) din Legea nr.65/2023, astfel fiind asigurată ajustarea cu noile reglementări din Anexa nr. 4 la Legea nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, dar și cu art.4 alin.(8) din Legea nr.252/2023.

În continuare, rămâne neclar care este volumul de lucru care „s-a dublat”, având în vedere că nu sunt prezentate date statistice relevante în acest sens. Considerăm că, de la data de 17.08.2023, când a fost adoptată Legea nr. 252/2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative, nu au intervenit amendamente legislative care să justifice dublarea volumului de muncă al membrilor naționali.

Este evident nerealist ca membrul comisiei de evaluare să presteze zilnic 16 ore de muncă în loc de 8 ore, realizând un volum dublu de muncă într-o zi lucrătoare, sau să genereze același volum de muncă dublu în aceleași 8 ore zilnice. Prin urmare, acest argument nu este motivat și nu poate constitui o justificare pentru majorarea indemnizației. În mod similar, nu poate fi fundamentată nici raportarea la salariul judecătorului Curții Supreme de Justiție care a promovat evaluarea externă a integrității etice și financiare.

2. La Articolul II - Legea nr. 252/2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor

2.1. La punctul 1, cu referire la modificările propuse la art. 4 alin. (8) (privind mărirea indemnizației lunare pentru membrii comisiei), reiterăm argumentele expuse la punctul 1.1. din prezentul aviz.

2.2. La punctul 2, cu referire la modificările propuse pentru articolul 6:

Autorul propune mărirea numărului de membri în comisie de la 6 la 9 membri și constituirea unui complet de evaluare suplimentar pentru fiecare comisie de evaluare.

În acest context, este important de menționat că, potrivit notei de fundamentare a proiectului de lege, elaborarea acestuia a fost determinată de următoarele motive:

- durata proceselor de evaluare este mai mare din cauza volumului de informație ce trebuie acumulată și analizată;

- preluarea de către Comisia de evaluare a judecătorilor și Comisia de evaluare a procurorilor a sarcinilor nefinalizate de Comisia pre-vetting”, dar și de efectele Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 16 ianuarie 2025.

Totuși, trebuie subliniat că volumul de informații ce trebuie acumulat și analizat era previzibil încă din textul inițial al Legii nr. 252/2023 (normele juridice referitoare la atribuțiile comisiilor de evaluare și procedurile de evaluare). În ceea ce privește preluarea sarcinilor nefinalizate de către Comisiile de evaluare, aceasta a fost reglementată de Legea nr. 252/2023 încă de la început, în alin. (12) al art. 22, din Dispozițiile finale și tranzitorii. Din această perspectivă, argumentele aduse pentru justificarea proiectului de lege rămân speculative și declarative. Astfel, volumul de muncă al Comisiilor de evaluare nu s-a mărit, această sarcină fiind previzibilă și prestabilită de la început de Legea nr. 252/2023.

În consecință, constituirea unui complet de evaluare suplimentar, prin extinderea numărului de membri în comisii de la 6 la 9, generează cheltuieli bugetare suplimentare, care (în pofida unor ajustări parțiale a valorii de referință în legea bugetară anuală pentru anul 2025) urmează a fi direcționate mai degrabă spre punerea în executare pe deplin a Hotărârii Curții Constituționale nr. 12 din 8 august 2023 privind controlul constituționalității unor prevederi din Legea nr. 270 din 23 noiembrie 2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, precum și al articolului XXVII punctele 2), 3) și 4) din Legea nr. 271 din 23 noiembrie 2018 pentru modificarea unor acte legislative.

De asemenea, nu este clar argumentată creșterea numărului de membri naționali doar cu 1 unitate, în timp ce numărul celor propuși de partenerii de dezvoltare crește cu 2 unități. Prezența membrilor naționali în minoritate poate avea un impact negativ asupra suveranității statului. Același efect ar putea rezulta și din amendamentele la art. 17 alin. (3) din Legea nr. 252/2023, care stabilesc că, pentru aprobarea raportului de evaluare de către comisia de evaluare, dintr-o majoritate de 5 voturi pentru promovare, 3 trebuie să fie exprimate de membrii propuși de partenerii de dezvoltare.

În acest context, exprimăm dezacordul cu privire la articolul II punctul 2 din proiectul de lege, în redactarea actuală, întrucât formula propusă pentru componența comisiei nu asigură o reprezentare echilibrată a membrilor, atât a celor naționali, cât și a celor desemnați de partenerii de dezvoltare. Totodată, în anexa proiectului de lege nu sunt prezentate argumente sau justificări juridice care să explice criteriile și motivele pentru care numărul membrilor comisiei este disproporționat.

În context, Comisia de la Veneția a statuat că:

„35. Paritatea dintre membrii „naționali” și „internaționali” din CE, precum și prezența unui membru desemnat de opoziție în „cota națională” (din trei membri) reduce riscul ca CE să fie supus voinței majorității politice de la momentul respectiv. Nu ar trebui să presupunem că membrii CE „internaționali” sunt independenți prin definiție; procesul de nominalizare de către partenerii de dezvoltare ar trebui să le asigure imparțialitatea și statutul independent, ținând cont de calificările și experiența lor profesională anterioară. În plus, alte elemente ale concepției instituționale a CE trebuie clarificate sau îmbunătățite... 38. Articolul 6 alin. (1) lit. a) sugerează că componența națională a CE va trebui să „respecte reprezentarea proporțională a majorității și opoziției.”

2.3. Aducem critici și în legătură cu omiterea unei reglementări clare în articolul 7 din Legea nr. 252/2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor, care să stipuleze expres că membrii comisiei trebuie să îndeplinească cei mai înalți indici de integritate etică și profesională, confirmați prin rezultatele verificărilor efectuate de autoritățile competente din statele de proveniență ale acestora.

2.4. De asemenea, este de remarcat că atât Legea nr. 252/2023, cât și proiectul de lege nu prevăd un termen previzibil pentru depunerea informațiilor suplimentare solicitate de comisie persoanelor evaluate, acest termen fiind lăsat, conform art. 14 alin. (6), la discreția comisiei. Propunem astfel, introducerea unui termen rezonabil (ex. 15 zile lucrătoare) pentru depunerea acestor informații, astfel încât persoana evaluată să își poată exercita pe deplin dreptul la apărare, conform normativului național care reglementează accesul la informațiile de interes public.

2.5. Reiterăm obiecțiile față de art. II pct. 5 din proiectul de lege, în forma sa actuală, care prevede adoptarea hotărârilor „cu votul majorității membrilor comisiei de evaluare, dintre care trei fac parte din categoria menționată la art. 6 alin. (1) lit. b)” (cu alte cuvinte - 3 membri desemnați de partenerii de dezvoltare). În acest sens, propunem ca textul niminalizat să fie modificat astfel: „cu votul majorității membrilor comisiei de evaluare”, fără a ține cont de autoritatea care a desemnat acești membri.

2.6. Cu privire la conținutul pct. 4, care se referă la completarea art. 16 din Legea nr. 252/2023 cu alin. (3¹), menționăm următoarele:

Pe lângă necesitatea asigurării ordinii publice, protecției vieții private și moralității, este important să fie incluse și criteriile legate de protecția secretului de stat, în conformitate cu Legea nr. 245/2008 privind secretul de stat, precum și de confidențialitatea urmăririi penale.

2.7. Art. 16 aliniatul (4), propunem de a avea următorul cuprins:

„(4) Înregistrările video a audierilor publice se plasează pe pagina web oficială a comisiei de evaluare în cel mult 3 zile de la:

a) expirarea termenului de contestare a hotărârii consiliului respectiv, indicate la art. 18 alin. (3) lit. a) și c);

b) emiterea deciziei Curții Supreme de Justiție indicate la art. 19 alin. (5) pct. 1) și pct. 2) lit. c).”.

În argumentarea acestei propuneri, trebuie menționat că publicarea înregistrărilor video ale audierilor publice poate genera anumite percepții care, ulterior, ar putea fi greu de combătut.

În altă ordine de idei, este de remarcat că autorii proiectului de lege propun modificări doar în ceea ce privește publicarea raportului de evaluare, inclusiv după epuizarea căilor de atac naționale, deși audierea se desfășoară public și este înregistrată video, iar această înregistrare trebuie făcută publică indiferent de voința persoanei evaluate, în termen de 3 zile.

În acest context, în nota informativă sunt menționate următoarele: în opinia CDL-AD(2023)005, § 94, Comisia de la Veneția a subliniat că audierea publică nu implică în mod necesar publicarea raportului de evaluare, în special dacă acesta

este negativ. Efectele negative ale unei astfel de publicări asupra reputației persoanei pot fi dificil de rectificat ulterior, iar persoana afectată nu dispune de mijloace pentru a se apăra împotriva acestor efecte negative. Potrivit Comisiei, publicarea ar trebui să aibă loc doar după o decizie a instanței de judecată, în cazul în care se inițiază un proces. De asemenea, Comisia de la Veneția nu recomandă publicarea rapoartelor de evaluare într-o etapă prea timpurie. Această abordare a fost susținută și de Curtea Constituțională în Hotărârea nr. 2/2025: „§169 [...] Curtea consideră că publicarea informațiilor din raportul de evaluare ar fi mai adecvată pentru optimizarea principiilor concurente (respectiv principiul transparenței treburilor publice, dreptul la respectarea vieții private, imaginea sistemului judiciar), doar atunci când hotărârea unuia dintre Consilii rămâne neatacată sau după ce se pronunță Curtea Supremă de Justiție, în eventualitatea unui recurs împotriva hotărârii Consiliului.”

Prin urmare, dacă se dorește cu adevărat evitarea efectelor negative asupra reputației persoanei, audierea nu ar trebui să fie publică decât după pronunțarea Curții Supreme de Justiție, întrucât un drept nu poate fi iluzoriu sau parțial. În cadrul proiectului de lege supus avizării, este necesar să se țină cont de respectarea Hotărârii Curții Constituționale expuse anterior și a recomandării Comisiei de la Veneția, aplicând, *mutatis mutandis*, raționamentele Curții și ale Comisiei.

2.8. La pct. 6, cu referire la modificările propuse la art. 18 alin. (4), cuvintele „judecătorului vizat” urmează a fi înlocuite cu cuvintele „subiectul evaluării”, având în vedere că articolul 18 se referă la subiecții evaluării care sunt atât judecătorii, cât și procurorii.

2.9. La pct. 7 cu referire la art. 22 alin. (3¹), propunem substituirea cuvîntului „subiecților” cu cuvîntul „judecătorilor”. Or, Comisia de evaluare creată prin Legea nr. 65/2023, în temeiul art. 4 alin. (1) și art. 22 alin. (3) din Legea nr. 252/2023, este competentă să evalueze doar judecătorii, procurorii fiind evaluați de Comisia de evaluare a procurorilor.

Procurorul General

/semnat/

Ion MUNTEANU